

**ПЛАН ПОСИЛЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
М. ЧЕРНІГОВА**

Підготовлено:

Робочою групою з посилення
конкурентоспроможності м. Чернігова

За допомоги:

Проекту “Економічний розвиток міст” (ЕРМ)

За підтримки:

Агентства США з міжнародного розвитку
(USAID)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЕРМ УКРАЇНА
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МІСТ

Чернігів - 2006

ЗМІСТ

ВСТУП	2
КРИТИЧНЕ ПИТАННЯ А. ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ	4
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 1. Розвиток нерухомості для бізнесу	5
<i>Оперативна ціль А 1.1</i> Інвентаризація інвестиційних об'єктів міста.....	5
<i>Оперативна Ціль А 1.2</i> Індустріальний парк Чернігова	6
<i>Оперативна Ціль А 1.3</i> Програма відновлення браунфілдів (сірих майданчиків)	7
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 2. Сприятливий інвестиційний клімат міста	8
<i>Оперативна Ціль А 2.1</i> Створення системи єдиного вікна для стратегічних інвесторів міста.....	8
<i>Оперативна Ціль А 2.2</i> Сприяння інвесторам	9
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 3. Створення іміджу та промоція бізнес-клімату.....	10
<i>Оперативна Ціль А 3.1</i> Маркетинговий план для залучення зовнішніх інвесторів до Чернігова	10
<i>Оперативна Ціль А 3.2</i> Система бізнес-інформації	10
<i>Оперативна Ціль А 3.3</i> Система заохочення підприємців	11
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 4. Розвиток та збереження робочої сили	12
<i>Оперативна Ціль А 4.1</i> Дослідження складу робочої сили міста	12
<i>Оперативна Ціль А 4.2</i> Адаптація програм учбових закладів міста до потреб економіки міста.....	12
<i>Оперативна Ціль А 4.3</i> Програма підготовки спеціалістів з місцевого економічного розвитку.....	13
КРИТИЧНЕ ПИТАННЯ Б. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ	14
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ Б 1. Розвиток туристичної інфраструктури та продукту	15
<i>Оперативна ціль Б 1.1</i> Інвентаризація туристичних об'єктів міста	15
<i>Оперативна ціль Б 1.2</i> Реконструкція Чернігівського Валу (Дитинця) та району річкового порту	15
<i>Оперативна ціль Б 1.3</i> Розвиток альтернативних туристично- привабливих зон	16
<i>Оперативна ціль Б 1.4</i> Формування пропозицій для приватних інвесторів для інвестування в туристичну інфраструктуру Чернігова.....	17
<i>Оперативна ціль Б 1.5</i> Розробка туристичного продукту	17
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ Б 2 Створення туристичного іміджу та маркетинг	18
<i>Оперативна ціль Б 2.1</i> Маркетинговий план розвитку туризму	18
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ Б 3 Співробітництво і партнерство.....	18
<i>Оперативна ціль Б 3.1</i> Туристичний інформаційний центр.....	18
<i>Оперативна ціль Б 3.2</i> Координаційна рада з туризму	19
<i>Оперативна ціль Б 3.3</i> Послуги міста для розвитку підприємництва в сфері туризму	20

ДОДАТКИ:

- ДОДАТОК А: Список учасників робочих груп з розробки плану
ДОДАТОК Б: Профіль громади м. Чернігова 2006 - резюме
ДОДАТОК В: Опитування думки підприємців 2006 - резюме
ДОДАТОК Г: SWOT-Аналіз критичних питань плану
ДОДАТОК Д: Впровадження плану

ВСТУП

Влітку 2006 року члени громади міста Чернігова дійшли згоди щодо необхідності розробки економічної стратегії міста. У липні 2006 року перший заступник міського голови Валерій Кокоть та близько двадцяти представників місцевих підприємств, приватних підприємців, працівників освіти, органів державної влади, місцевого самоврядування та інших відомств зібралися для того, щоб спільними зусиллями створити Робочу групу з посилення конкурентоспроможності Чернігова (надалі Робочу групу). Перед Робочою групою постало завдання щодо розробки плану з посилення конкурентоспроможності м. Чернігова засобами структурованого підходу. До цих зусиль долучилася і команда фахівців проекту Економічного розвитку міст Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) (Див. перелік членів робочих груп у додатку А).

На першому етапі проекту, що називався “Вивчення середовища”, міська рада за підтримки консультантів проекту ERM підготувала профіль громади міста Чернігова, у якому було відображено різноманітну інформацію про місто: демографічну ситуацію, економічні засади, стан комунальної та промислової інфраструктури, стан довкілля та умови життя. Інформація була отримана від структурних підрозділів міської ради, відділу зайнятості, управління статистики та інших відомств. З резюме профілю громади можна ознайомитися у додатку Б.

Члени новоствореної Робочої групи особисто брали участь у опитуванні як найбільших підприємств, так і середнього та малого бізнесу, що працюють у промисловому секторі та у сфері торгівлі і надання послуг. Опитування проводилося з метою вивчення думки підприємців щодо їх ставлення до міста, які проблеми на їх думку є найгострішими та які у них є сподівання і плани на майбутнє. З аналізом опитування можна ознайомитися у додатку В.

Ця базова інформація мала вирішальне значення для визначення критичних проблем економічного розвитку міста у даний час та у майбутньому. Ключовими проблемами, що лягли в основу стратегічного плану, виявилися: (А) залучення інвестицій, та (Б) розвиток туризму.

У вересні 2006 року було завершено роботу над SWOT-аналізом. Перед робочими групами стояло завдання проаналізувати сильні та слабкі аспекти діяльності міста (так званий внутрішній аналіз) та визначити конкурентне положення міста порівняно з іншими українськими містами у змаганні за нові робочі місця та інвестиції. Конкурентну позицію міста також було враховано у зовнішньому аналізі, який застосовується для визначення зовнішніх загроз та можливостей. SWOT-аналіз можна знайти у додатку Г.

Члени робочої групи обговорили сучасний стан по кожному із критичних питань та узгодили кроки, які мають здійснити міська влада, підприємства та інші зацікавлені сторони задля покращення ситуації або повного вирішення проблеми.

Члени робочих груп збиралися на свої засідання тричі з серпня по жовтень для підготовки плану дій, складовими якого були стратегічні та оперативні цілі (проекти), а також конкретні завдання-заходи, які спроможні вирішити визначені ключові проблеми міста. Ці плани дій є серцевиною плану підвищення конкурентоспроможності м. Чернігова. Планом визначено кроки на шляху до створення привабливого інвестиційного середовища, розвитку інфраструктури для бізнесу та залучення нових високотехнологічних інвестицій

до міста Чернігова, а також розвитку туризму і розбудови туристичної інфраструктури міста.

У плані наголошено на необхідності створити належні умови для залучення зовнішніх інвестицій в рамках впровадження комплексної програми економічного розвитку міста. Протягом терміну упровадження плану буде розроблено цілу низку окремих матеріалів, баз даних, спільних проектів тощо, які сприятимуть покращенню інвестиційного середовища та застосуванню нових механізмів впливу на формування відповідного ринку праці.

Перш за все, варто відмітити, що влада та підприємці відчувають спільну відповідальність за майбутнє міста і мають бажання присвятити свій час та інші ресурси втіленню в життя стратегічного бачення, визначеного у Плані підвищення конкурентоспроможності міста.

По-друге, як у місті, так і за його межами є ресурси, які за умов належної організації можна використати для вирішення ключових проблем міста. Для забезпечення реального досягнення мети плану необхідно, щоб усі керівники міської громади відчули свою причетність до нього і свою відповідальність.

Успіх впровадження плану залежить від ступеню відповідальності осіб, які братимуть участь у його реалізації. На останньому засіданні у жовтні 2006 року було сформовано Комітет управління впровадженням, до складу якого увійшли найбільш активні члени робочих груп та залучені спеціалісти, що виявили бажання долучитися до втілення плану. (див. додаток Д). Його завданням є здійснення стратегічного керівництва та моніторингу виконання всіх оперативних цілей (проектів) стратегічного плану.

КРИТИЧНЕ ПИТАННЯ А. ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Сьогодні в економіці зовнішні інвестиції стали надзвичайно важливими. Вони є не лише джерелом необхідних фінансових ресурсів для місцевої економіки, але й джерелом нових знань з менеджменту, інноваційних заходів і технологій, а також нових ринків і бізнес-можливостей для місцевих малих та середніх підприємств. У той же час, ця сфера діяльності є дуже конкурентною, тому країни, регіони і міста пропонують всі можливі види заохочень для залучення нових інвесторів. Гроші, інвестовані в таку конкурентну сферу діяльності, можуть окупитися не раніше, ніж через 5-10 років.

Наявність добре підготовлених ділянок з інфраструктурою і/або адміністративними будівлями для розвитку виробництва, кваліфікованої робочої сили, бізнес-клімату, а також іміджу і якості послуг, які надає місто, є складовими частинами спроможності кожного міста щодо залучення зовнішніх інвестицій. На здатність залучати новий капітал у місцеву економіку безпосередній вплив також має успішний результат від здійснення ефективної маркетингової і рекламно-пропагандистської стратегії, підтримка якій має надаватися на національному рівні. Місту потрібно розробляти і забезпечувати надання у привабливому вигляді необхідної інформації власне про себе і можливості для «ведення бізнесу» у м. Чернігові.

Наявна інвентаризація вдало розміщених земельних ділянок, які пройшли належну грошову оцінку і мають відповідну інфраструктуру, є ключовим фактором у разі конкуренції за інвестиції, за рахунок яких створюються нові робочі місця. У місті Чернігові є певний потенціал для підготування до створення привабливої великої індустріальної зони і/або пропонування менших індустріальних ділянок і/або будівель. Також місто може взяти за основу свої традиційні потужності у галузях машинобудування та електронних технологій, маючи потенціал для розміщення додаткових промислових підприємств і створення процвітаючого кластеру.

Окрім цього, наявність кваліфікованої робочої сили разом з досить високим рівнем освіти в місцевих вищих навчальних закладах і старших класах шкіл, є дуже важливою умовою для інвесторів під час прийняття рішень щодо нових об'єктів інвестування. Необхідним є створення партнерства навчальних закладів, центру зайнятості і міської адміністрації для того, щоб швидко реагувати на потреби потенційних інвесторів у навчанні або перекваліфікації робітників. Також рекомендується вищий рівень залучення у місцеву економіку науково-дослідних установ.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 1. Розвиток нерухомості для бізнесу

Підготувати землю та фізичну інфраструктуру для розвитку бізнесу у м. Чернігові

Оперативна ціль А 1.1 Інвентаризація інвестиційних об'єктів міста

Здійснити інвентаризацію (створення бази даних) наявних інвестиційних об'єктів («зелених» та «сірих» ділянок), включно з тими, що не є комунальною власністю міста (державна або приватна власність) та тими, що знаходяться за сучасними межами міста, але мають потенціал для економічного розвитку міста.

- A.1.1.1. Узагальнення та аналіз інформації про існуючі незадіяні земельні ділянки та забудовані (у т.ч., виробничі) площі, які знаходяться у комунальній власності міста та області або у державній власності, підготовка переліку зазначених ділянок з детальним описом їх параметрів та відповідною технічною документацією
Відповідальні виконавці: Фонд комунального майна міської ради
Термін виконання: 01 червня 2007 року
- A.1.1.2. Узагальнення та аналіз інформації про існуючі незадіяні земельні ділянки, які знаходяться у приватній власності, підготовка переліку зазначених ділянок з детальним описом їх параметрів та відповідною технічною документацією
Відповідальні виконавці: Відділ земельних ресурсів та самоврядного контролю міської ради
Термін виконання: 01 червня 2007 року
- A.1.1.3. Узагальнення та аналіз інформації про існуючі незадіяні забудовані (у т.ч., виробничі) площі, які знаходяться у власності юридичних або фізичних осіб
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 червня 2007 року
- A.1.1.4. Підготовка каталогу інвестиційних об'єктів на території міста
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 липня 2007 року
- A.1.1.5. Оновлення відповідної інформації та каталогу
Відповідальні виконавці: Фонд комунального майна, відділ земельних ресурсів та самоврядного контролю, управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: постійно
- A.1.1.6. Підготовка якісних електронних версій планів та схем інвестиційних об'єктів на території Чернігова, підготовка дизайну потенційного розвитку інвестиційних об'єктів Чернігова
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 серпня 2007 року
- A.1.1.7. Попереднє оформлення необхідних документів для ділянок, які знаходяться в комунальній власності міста
Відповідальні виконавці: Відділ земельних ресурсів та

самоврядного контролю міської ради
Термін виконання: 01 вересня 2007 року

Відповідальні виконавці: Фонд комунального майна міської ради
Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів, технічні витрати

Джерело фінансування: у частині оплати праці працівників, що відповідають за інвентаризацію - фонд заробітної плати міського бюджету; оплата консультантів для виконання технічних завдань, пов'язаних із інвентаризацією та інших витрат - залучення ресурсів Проекту «Економічний розвиток міст», інших донорських програм, що сприяють економічному розвитку, а також державних програм

Оперативна Ціль А 1.2 Індустріальний парк Чернігова

Визначити та почати розвиток ділянки типу ґрінфілд в Чернігові розміром від 100 га, що підходить для розвитку нового промислового парку для залучення виробничого бізнесу з високою доданою вартістю та орієнтованої на експорт, що призведе до створення нових робочих місць для жителів Чернігова.

- A.1.2.1. Підготовка переліку власників та орендарів споруд та землі на території колишнього Чернігівського аеропорту (район с. Шестовиця)
Відповідальні виконавці: Відділ земельних ресурсів та самоврядного контролю міської ради
Термін виконання: 01 січня 2007 року
- A.1.2.2. Підготовка детального опису зазначеної ділянки, відповідної технічної документації, планів та фотографій ділянки
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 лютого 2007 року
- A.1.2.3. Визначення критеріїв "стратегічного інвестора", якому доцільно буде пропонувати промислову зону (парк)
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 травня 2007 року
- A.1.2.4. Підготовка попереднього техніко-економічного обґрунтування та дизайну промислового парку із залученням експертів з розвитку промислових територій.
Відповідальні виконавці: відділ зовнішніх зв'язків управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 червня 2007 року
- A.1.2.5. Сприяння звільненню території ділянки наявними орендарями, пошук можливостей домовленості з власниками будівель та твердого покриття
Відповідальні виконавці: Фонд комунального майна, відділ земельних ресурсів, управління архітектури та містобудування міської ради
Термін виконання: до вирішення питання
- A.1.2.6. Здійснення грошової оцінки, визначення орендної ставки та

- вартості землі ділянки
Відповідальні виконавці: Відділ земельних ресурсів та самоврядного контролю міської ради
Термін виконання: 01 липня 2007 року
- A.1.2.7. Попередня підготовка пакету документів на територію аеропорту
Відповідальні виконавці: Відділ земельних ресурсів та самоврядного контролю міської ради
Термін виконання: після п. А.1.2.5
- A.1.2.8. Підготовка проекту договору оренди з потенційним девелопером промислової зони з виставленням чітких умов до розвитку ділянки (відновлення та розвиток існуючих елементів інфраструктури, створення нових) з можливістю подальшого продажу створених елементів інфраструктури потенційному інвестору
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму
Термін виконання: 01 липня 2007 року
- A.1.2.9. Пошук ресурсів для підготовки повного пакету для втілення проекту, включно із завданнями п. А.1.2.10
Відповідальні виконавці: відділ зовнішніх зв'язків управління інвестицій і туризму міської ради
Термін виконання: 01 вересня 2007 року
- A.1.2.10. Підготовка детального поетапного плану розвитку ділянки, включно з повним техніко-економічним обґрунтуванням та широким аналізом вигод і витрат, що включатиме також непрямі вигоди від втілення проекту розвитку промислового парку
Відповідальні виконавці: Управління архітектури та містобудування
Термін виконання: 01 грудня 2007 року
- Відповідальні виконавці:** Управління інвестицій і туризму міської ради
Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів; кошти на реалізацію відповідних планів та програм згідно із окремими фінансовими обґрунтуваннями
Джерело фінансування: міський бюджет, можливе залучення коштів державних програм, інвестицій від забудовників (девелоперів), а також фондів підтримки розвитку інфраструктури для бізнесу Європейського Союзу, інших програм розвитку в Україні

Оперативна Ціль А 1.3 Програма відновлення браунфілдів (сірих майданчиків)

Розробити та втілити міську програму оптимізації та відновлення старих промислових об'єктів на базі аналізу старих промислових площ, що вже не використовуються, або використовуються неефективно (див. Оперативна ціль А 1.1).

- A.1.3.1. Налагодження обміну інформацією з підприємствами міста щодо наявних незадіяних виробничих площ, створення бази даних браунфілдів міста
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

- Термін виконання:** 01 червня 2007 року
- A.1.3.2. На основі аналіз даних про існуючі незадіяні виробничі площі, узагальнення наявних в місті інвестиційних проектів щодо відновлення та розвитку браунфілдів та підготовка нових пропозицій
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради
- Термін виконання:** 01 липня 2007 року
- A.1.3.3. Розробка пропозицій щодо можливостей ефективного використання незадіяних виробничих площ
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради, проект "Економічний розвиток міст"
- Термін виконання:** 01 липня 2007 року
- A.1.3.4. Висунення концептуальних проектів відновлення браунфілдів міста для затвердження міською радою
Відповідальні виконавці: Управління архітектури та містобудування міської ради
- Термін виконання:** 1 жовтня 2007 року
- A.1.3.5. Створення проектно-технічної документації обраних проектів відновлення браунфілдів включно із техніко-економічним обґрунтуванням та аналізом вигод та витрат
Відповідальні виконавці: Управління архітектури та містобудування
- Термін виконання:** 1 лютого 2008 року
- Відповідальні виконавці:** управління інвестицій і туризму міської ради
Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів, оплата послуг залучених спеціалістів
Джерело фінансування: міський бюджет,
- Відповідальні виконавці:** Управління інвестицій і туризму міської ради
Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів
Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 2. Сприятливий інвестиційний клімат міста

Полегшити потенційним інвесторам проходження необхідних для інвестування у місті процедур

Оперативна Ціль А 2.1 Створення системи єдиного вікна для стратегічних інвесторів міста

Підготувати та затвердити процедури з контактів з інвестором та призначити відповідальних координаторів для супроводу потенційних інвестиційних проектів.

- A.2.1.1. Підготовка переліку процедур, необхідних для проходження інвестором для початку роботи на території Чернігова
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

- Термін виконання:** 01 лютого 2007 року
- A.2.1.2. Створення та затвердження команди супроводу стратегічних інвестиційних проектів
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

- Термін виконання:** 01 березня 2007 року
- A.2.1.3. Підготовка "Посібника для інвестора" з описом інвестиційних процедур та контактною інформацією відповідних органів (версія 1 - для внутрішнього користування, версія 2 (багатомовна) - для надання потенційним інвесторам)
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 квітня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів, кошти на публікацію посібників, представницькі витрати на супровід потенційних інвесторів - згідно з окремими фінансовими обґрунтуваннями

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

Оперативна Ціль А 2.2 Сприяння інвесторам

Розробити та прийняти місцеві регуляторні акти з міської політики промислового розвитку з системою стимулів (послуг) для місцевих та зовнішніх підприємств, що відкривають нові високотехнологічні виробництва із створенням нових робочих місць, та ведуть орієнтовану на експорт інвестиційну діяльність.

- A.3.1.1. Аналіз можливостей міської ради щодо надання преференцій підприємствам, які відповідають певним критеріям
Відповідальні виконавці: Відділ з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, фінансове управління міської ради
Термін виконання: 01 травня 2007 року

- A.3.1.1. Розробка регуляторних актів, які передбачають стимули для підприємств, та системи критеріїв для застосування цих стимулів (високотехнологічність, орієнтація на експорт, створення певної кількості робочих місць тощо)

Відповідальні виконавці: Відділ з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва міської ради

Термін виконання: 01 червня 2007 року

- A.3.1.1. Винесення відповідних актів на розгляд та затвердження міською радою

Відповідальні виконавці: Відділ з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва міської ради

Термін виконання: 01 серпня 2007 року

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 3. Створення іміджу та промоція бізнес-клімату

Покращити імідж Чернігова та його бізнес-середовища з метою залучення нових зовнішніх інвестицій для створення робочих місць та заохочення зростання існуючих підприємств через цільовий маркетинг та систему стимулів для місцевого бізнесу

Оперативна Ціль А 3.1 Маркетинговий план для залучення зовнішніх інвесторів до Чернігова

Підготувати та втілити чіткий та зрозумілий план маркетингу міста, щоб поліпшити імідж Чернігова та зробити його більш привабливим для спеціальної групи «клієнтів» - стратегічних інвесторів.

А.3.1.1. Розробка детального маркетингового плану для просування можливостей міста з обґрунтуванням виділення бюджетних коштів та передбаченням можливостей залучення додаткових коштів
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 грудня 2006 року

А.3.1.2. Винесення маркетингового плану на розгляд та затвердження міською радою, підготовка відповідного проекту рішення
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 січня 2007 року

А.3.1.3. Впровадження та перегляд плану згідно з нагальними потребами
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: щороку не пізніше 15 лютого

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів, кошти на реалізацію маркетингового плану (програми) - згідно з окремим фінансовим обґрунтуванням

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

Оперативна Ціль А 3.2 Система бізнес-інформації

Розробити та підтримувати чітку систему бізнес-інформації в Чернігові для інформування місцевих та зовнішніх фірм про цілі розвитку, програми та проекти міста, політику промислових стимулів, наявну нерухомість для розвитку бізнесу, наявну місцеву постачальну базу, базову соціально-економічну інформацію міста (профіль громади) тощо.

А.3.2.1. Дизайн та створення системи забезпечення доступу підприємств міста до актуальної інформації щодо можливостей економічного розвитку (за допомоги регулярного оновлення наповнення веб-порталу, безпосередньої розсилки інформації тощо)

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 жовтня 2007 року

А.3.2.2. Забезпечення технічної можливості розміщення комерційних пропозицій підприємств міста на веб-порталах міської ради,

інвестиційного і туристичного потенціалу Чернігова, тощо
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: III квартал 2007 року

- A.3.2.3. Введення у постійну практику регулярного проведення опитувань думки підприємців з метою моніторингу бізнес-клімату із публікацією щорічних звітів за опитуваннями із рекомендаціями щодо поліпшення бізнес-клімату

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: III квартал 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет

Оперативна Ціль А 3.3 Система заохочення підприємців

Організувати річну програму нагород для підприємців, які відзначилися за певною номінацією, з метою збільшення цінності бізнесової діяльності для розвитку міста в очах громадськості.

- A.3.3.1. Визначення можливих шляхів заохочення місцевих підприємців, які відзначилися за тим чи іншим критерієм, перегляд існуючих подібних програм, оновлення та коригування відповідно до нових завдань Плану посилення конкурентоспроможності м. Чернігова

Відповідальні виконавці: Управління економіки

Термін виконання: 01 травня 2007 року

- A.3.3.2. Розробка та затвердження оновленого положення про конкурс для міських підприємців, які відзначилися за тими чи іншими номінаціями, а також для перспективних інвестиційних та інноваційних проектів

Відповідальні виконавці: Відділ з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва міської ради

Термін виконання: 01 серпня 2007 року

- A.3.3.3. Виділення бюджетних коштів на підтримку просування на ринок найбільш перспективних інвестиційних та інноваційних проектів

Відповідальні виконавці: Фінансове управління міської ради

Термін виконання: VI квартал 2007 року

- A.3.3.4. Проведення щорічних конкурсів для міських підприємців, які відзначилися за тими чи іншими номінаціями, а також для перспективних інвестиційних та інноваційних проектів, урочисте відзначення переможців

Відповідальні виконавці: Управління економіки міської ради

Термін виконання: VI квартал 2007 року.

Відповідальні виконавці: Управління економіки міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів, кошти на проведення конкурсів та заохочення переможців

Джерело фінансування: міський бюджет, кошти спонсорів конкурсу

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ А 4. Розвиток та збереження робочої сили

Забезпечити утримання у місті кваліфікованої робочої сили та її подальший професійний розвиток

Оперативна Ціль А 4.1 Дослідження складу робочої сили міста

Провести дослідження кількісного та якісного складу наявної та потенційної робочої сили міста з метою чіткого визначення сучасного стану та тенденцій розвитку ринку праці міста (включно із визначенням реального рівня безробіття) та подальшого планування заходів для підвищення професійного рівня працівників та утримання їх у місті.

- А.4.1.1. Дослідження кількісного та якісного складу робочої сили міста, у т.ч., співвідношення реального та зареєстрованого безробіття за допомогою застосування альтернативних методів визначення безробіття

Відповідальні виконавці: Міський центр зайнятості

Термін виконання: 01 травня 2007 року

- А.4.1.2. Звіт щодо складу робочої сили міста з метою втілення міською радою програм адаптації робочої сили міста до сучасних потреб

Відповідальні виконавці: Міський центр зайнятості

Термін виконання: 01 вересня 2007 року

- А.4.1.3. Запровадження практики регулярного дослідження складу та розвитку робочої сили міста

Відповідальні виконавці: Міський центр зайнятості

Термін виконання: 01 жовтня 2007 року

Відповідальні виконавці: Міський центр зайнятості

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет

Оперативна Ціль А 4.2 Адаптація програм учбових закладів міста до потреб економіки міста

Розробити та втілити програму адаптації програм вищих, професійних та інших учбових закладів міста до потреб економіки міста із врахуванням стратегії посилення конкурентоспроможності.

- А.4.2.1. Узагальнення існуючих навчальних програм вищих та середніх професійних навчальних закладів (підготовка повного переліку спеціальностей)

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 лютого 2007 року

- А.4.2.2. Співставлення наявних навчальних програм з попитом на ті чи інші спеціальності

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 березня 2007 року

- А.4.2.3. Створення робочої групи з керівників навчальних закладів, що працюють у місті та готують чи можуть готувати спеціалістів відповідно до потреб місцевої економіки

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 березня 2007 року

- A.4.2.4. Визначення можливості внесення коректив у навчальні плани закладів освіти з метою урахування потреб місцевої економіки

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради, представники закладів освіти (за згодою)

Термін виконання: 01 червня 2007 року

- A.4.2.5. Внесення відповідних змін до навчальних програм

Відповідальні виконавці: Навчальні заклади міста (за згодою)

Термін виконання: 01 вересня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет

Оперативна Ціль А 4.3 Програма підготовки спеціалістів з місцевого економічного розвитку

У співпраці з навчальними закладами та із залученням професіоналів у сфері МЕР започаткувати курси підготовки спеціалістів з місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій для міста та регіону.

- A.4.3.1. Визначення можливості введення курсів з місцевого економічного розвитку у програми ВНЗ Чернігова

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради, управління освіти міської ради, навчальні заклади міста (за згодою)

Термін виконання: 01 червня 2007 року

- A.4.3.2. Внесення відповідних змін до навчальних програм

Відповідальні виконавці: Навчальні заклади міста (за згодою)

Термін виконання: 01 вересня 2007 року

- A.4.3.3. Забезпечення змістовного наповнення навчальних програм з місцевого економічного розвитку

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму

Термін виконання: 01 липня 2007 року

- A.4.3.4. Включення програм з місцевого економічного розвитку до навчальних програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Чернігова та області

Відповідальні виконавці: Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (за згодою)

Термін виконання: I квартал 2008 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів та залученим спеціалістам

Джерело фінансування: місцеві бюджети, залучені кошти

КРИТИЧНЕ ПИТАННЯ Б. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

Туристична індустрія є однією з галузей, які найшвидше зростають і є найбільш конкурентними. Для того, щоб місто стало помітним туристичним центром, воно повинне пропонувати широкий вибір послуг. Можливості для розвитку «історичного туризму», «релігійного туризму», «подієвого туризму», а також відпочинок у закритих приміщеннях і на свіжому повітрі, можуть привернути увагу як внутрішніх, так і зарубіжних клієнтів, які шукають для відвідання нові місця. Щоб знайти нові творчі підходи до реалізації потенціалу міста і навколишньої території як популярного місця відпочинку добре визначеним ринковим групам вимагатиме залучення місцевої влади, а також суб'єктів туристичної індустрії.

Туризм може мати не лише позитивний вплив на місцевий розвиток. Серед різноманітних видів економічної діяльності він є чи не найбільш ризикованим. Хоча за рахунок туризму створюється багато можливостей для працевлаштування, більшість з таких робочих місць не вимагає високої кваліфікації, є низькооплачуваними і майже не сприяє кар'єрному росту. Вони можуть не відповідати потребам регіону у нових робочих місцях. Окрім цього, громади міст, що розвивають туризм, повинні знаходити баланс між потребами постійних мешканців і сезонних відвідувачів. Треба враховувати наслідки, які можуть виникнути від перебування туристів для муніципальних служб, зокрема, прибирання громадських територій або вивезення сміття, паркування автомобілів і робота транспорту, а також громадська безпека.

Інвестиції для залучення туристів не завжди дають миттєвий результат. Щоб змусити туристичну галузь працювати, потрібно застосувати процес планування, який враховує гуманітарні, економічні, природоохоронні та інфраструктурні питання. Більш того, для залучення туристів до міста потрібно запропонувати їм комфортні умови. Чернігів досягне успіху тільки тоді, коли зробить інвентаризацію своїх ресурсів, зважить всі «за» і «проти», сформулює маркетинговий план і проводитиме агресивний маркетинг своїх ресурсів.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ Б 1. Розвиток туристичної інфраструктури та продукту

Забезпечити розвиток туристичної інфраструктури міста із оптимізацією затрат за рахунок створення широких можливостей для розвитку туристичного бізнесу згідно із Генпланом міста та схемою перспективного розвитку туризму

Оперативна ціль Б 1.1 Інвентаризація туристичних об'єктів міста

Узагальнити інформацію про існуючі елементи туристичної інфраструктури - туристичні об'єкти, готелі, ресторани, місця для паркування, транспортну мережу, туристичних операторів тощо, з метою систематизації та визначення пріоритетів реконструкції та розвитку чернігівської туристичної інфраструктури.

- Б.1.1.1. Створення робочої групи з інвентаризації туристичних об'єктів із залученням фахівців.

Відповідальні виконавці: Відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 грудня 2006 року

- Б.1.1.2. Створення повного переліку існуючих та можливих туристичних ресурсів із класифікацією

Відповідальні виконавці: Відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 січня 2007 року

- Б.1.1.3. Визначення пріоритетів та об'єктів для першочергового розвитку
- Відповідальні виконавці:** Відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 лютого 2007 року

- Б.1.1.4. Підготовка попередніх планів розвитку/ реконструкції туристичних об'єктів, визначення орієнтовної вартості на облаштування зазначених об'єктів

Відповідальні виконавці: Відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 квітня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет

Оперативна ціль Б 1.2 Реконструкція Чернігівського Валу (Дитинця) та району річкового порту

Розробити, ухвалити та втілити комплексний план розвитку туристичних об'єктів, що входять до зони Чернігівського Валу (Дитинця) та району річкового порту із оптимізацією затрат міста за рахунок створення широких можливостей для розвитку туристичного бізнесу згідно із Генпланом міста та Схемою перспективного розвитку туризму.

- Б.1.2.1. Розробка окремого комплексного плану відновлення та розвитку

туристичних об'єктів Чернігівського Валу та району річкового порту з передбаченням можливості залучення приватного капіталу

Відповідальні виконавці: Управління архітектури та містобудування

Термін виконання: 01 червня 2007 року

- Б.1.2.2. Пошук необхідного фінансування для втілення реконструкції, інвесторів у розважальні заклади комплексу

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: I квартал 2008 року

- Б.1.2.3. Координація впровадження та уточнення плану реконструкції Валу, початок робіт з реконструкції об'єктів

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: II квартал 2008 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів; кошти на впровадження плану згідно із окремими фінансовими обґрунтуваннями

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

Оперативна ціль Б 1.3 Розвиток альтернативних туристично-привабливих зон

Визначити альтернативні зони туристичної привабливості з метою забезпечення більш тривалого перебування потенційних туристів на території міста. Розробити, ухвалити та втілити відповідний комплексний план розвитку визначених зон згідно із Генпланом міста та Схемою перспективного розвитку туризму.

- Б.1.3.1. Визначення потенційних альтернативних туристично-привабливих зон (комплекс "Ялівщина", Чернігівський ботанічний сад тощо)

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради, представники ВНЗ міста (за згодою)

Термін виконання: 01 березня 2007 року

- Б.1.3.2. Підготовка окремого комплексного плану розвитку визначених зон, техніко-економічного обґрунтування та аналізу вигод і витрат кожного пропонованого проекту

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради, представники ВНЗ міста (за згодою)

Термін виконання: 01 серпня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів; кошти на впровадження плану згідно із окремими фінансовими обґрунтуваннями

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

Оперативна ціль Б 1.4 Формування пропозицій для приватних інвесторів для інвестування в туристичну інфраструктуру Чернігова

Розробити пропозиції щодо проектів туристичної інфраструктури, які можуть бути втілені приватним капіталом, та почати активний пошук розбудовників згідно із Генпланом міста та схемою перспективного розвитку туризму.

Б.1.4.1. Формування та оновлення відповідних пропозицій
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: постійно

Б.1.4.2. Підготовка окремих комплексних планів розвитку визначених зон
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: постійно

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів; кошти на впровадження планів згідно із окремими фінансовими обґрунтуваннями

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

Оперативна ціль Б 1.5 Розробка туристичного продукту

Базуючись на інвентаризації туристичних об'єктів, розробити туристичні продукти та почати їхню реалізацію.

Б.1.5.1. Формування робочої групи з туристичного продукту
Відповідальні виконавці: відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 лютого 2007 року

Б.1.5.2. Збір та оформлення пропозицій про нові туристичні продукти, які може запропонувати місто

Відповідальні виконавці: робоча група з туристичного продукту

Термін виконання: 01 лютого 2007 року

Б.1.5.3. Пошук виконавців серед туристичних фірм міста, а також творчих груп та організацій, що можуть бути зацікавленими у співучасті

Відповідальні виконавці: робоча група з туристичного продукту

Термін виконання: 01 травня 2007 року

Б.1.5.4. Введення нових туристичних продуктів у програми із залучення туристів, початок інформаційної кампанії із залучення туристів до міста

Відповідальні виконавці: робоча група з туристичного продукту

Термін виконання: 01 червня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів; кошти на впровадження планів згідно із окремими фінансовими обґрунтуваннями

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ Б 2 Створення туристичного іміджу та маркетинг

Покращити туристичний імідж Чернігова через цільовий маркетинг, націлений на потенційних відвідувачів та українських і закордонних туристичних операторів

Оперативна ціль Б 2.1 Маркетинговий план розвитку туризму

Місто повинне підготувати та втілити план туристичного маркетингу міста для поліпшення іміджу та привабливості Чернігова для різних категорій туристів. Із врахуванням виробленого уніфікованого стилю та дизайну, що відповідає затвердженому маркетинговому плану, місто розробляє серію інформаційних матеріалів, що пропагують широкий спектр можливостей для різних груп туристів та гостей міста. Згідно із розробленим уніфікованим стилем та маркетинговою програмою, місто організовує PR-кампанію, яка рекламує можливості туризму та відпочинку в Чернігові (а також районі та області).

Б.2.1.1. Розробка детального маркетингового плану для просування можливостей міста з обґрунтуванням виділення бюджетних коштів та передбаченням можливостей залучення додаткових коштів
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 грудня 2006 року

Б.2.1.2. Винесення маркетингового плану на розгляд та затвердження міською радою, підготовка відповідного проекту рішення
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 січня 2007 року

Б.2.1.3. Впровадження та перегляд плану згідно з нагальними потребами
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: відповідно до плану, перегляд щороку не пізніше 15 лютого

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів; кошти на впровадження плану (програми) згідно із окремими фінансовими обґрунтуваннями

Джерело фінансування: міський бюджет, залучені кошти

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ Б 3 Співробітництво і партнерство

Створити «м'яку» інфраструктуру для розвитку туризму, яка надаватиме можливість об'єднувати зусилля приватного та громадського секторів, а також надавати інформацію про туристичний потенціал міста

Оперативна ціль Б 3.1 Туристичний інформаційний центр

Місто створює інформаційний туристичний центр, який надаватиме візитерам інформацію про туристичні маршрути/ об'єкти, а також про послуги, які туристи можуть отримати в Чернігові.

Б.3.1.1. Підготовка пропозицій для міської ради щодо відкриття туристичного інформаційного центру із детальним кошторисом,

штатним розкладом та планом діяльності

Відповідальні виконавці: відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 лютого 2007 року

- Б.3.1.2. Підготовка пакетів туристичної інформації для потенційних туристів, туристичних операторів та представників інших цільових груп, відповідно до маркетингового плану (див. Оперативна ціль Б 2.1)

Відповідальні виконавці: відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 квітня 2007 року

- Б.3.1.3. Вибір приміщення для інформаційного центру з наявних у комунальній власності міста та його облаштування

Відповідальні виконавці: відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 травня 2007 року

- Б.3.1.4. Початок роботи інформаційного центру

Відповідальні виконавці: відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: 01 червня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет, міський бюджет, залучені кошти програм підтримки розвитку туристичної інфраструктури

Оперативна ціль Б 3.2 Координаційна рада з туризму

Для контролю над виконанням плану з розвитку туризму, його коригуванням та доповненням, місто започатковує постійно діючу координаційну раду з питань туризму, в яку входять представники бізнесу в сфері туризму, обласних, міських та районних управлінь з розвитку туризму, а також експерти у галузях, що стосуються розвитку туризму (краєзнавство, архітектура та реставрація, ландшафтна архітектура, і т.п.)

- Б.3.2.1. Формування Координаційної Ради з туризму, яка включатиме основних місцевих гравців у галузі туризму: туристичні фірми, наукових радників, істориків, активістів громади, представників міської ради

Відповідальні виконавці: відділ туризму

Термін Виконання: 01 червня 2007 року

- Б.3.2.2. Затвердження порядку роботи Ради, формулювання завдань та розподіл повноважень серед членів ради

Відповідальні виконавці: відділ туризму

Термін Виконання: 01 червня 2007 року

- Б.3.2.3. Початок регулярної діяльності Ради, яка гратиме роль експертної групи і готуватиме питання щодо розвитку туризму для винесення на розгляд та затвердження міської ради

Відповідальні виконавці: відділ туризму управління інвестицій і туризму міської ради

Термін Виконання: 01 грудня 2007 року

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет

Оперативна ціль Б 3.3 Послуги міста для розвитку підприємництва в сфері туризму

Спеціально призначений відділ міської ради надає послуги із залучення у галузь туризму Чернігова підприємців, супроводження, допомоги у проходженні процедур та пошуку бізнес-можливостей, і т.п.

Б.3.3.1. Виділення спеціальної групи спеціалістів міської ради, які відповідатимуть за стимулювання туристичного підприємства міста та залучення інвестицій у розвиток туристичної галузі міста
Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін Виконання: 01 грудня 2006 року

Б.3.3.2. Виконання функцій супроводу інвестиційних проектів у сфері туризму

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Термін виконання: постійно, звітування щороку до 1 грудня

Відповідальні виконавці: Управління інвестицій і туризму міської ради

Попередній бюджет: зарплата співробітникам відповідальних підрозділів

Джерело фінансування: міський бюджет